

AAN DE SLAG MET DUURZAAMHEIDSCOÖRDINATIE

Steeds meer scholen willen duurzaamheid een vaste plek geven in onderwijs en organisatie. Maar hoe zorg je ervoor dat het verder reikt dan losse activiteiten van individuele enthousiastelingen? Een duurzaamheidscoördinator (DuCo) speelt hierin een sleutelrol: als aanjager en verbinder brengt hij of zij richting, structuur en impact. Deze tool biedt tips en functieprofielen voor scholen om duurzaamheidscoördinatie effectief vorm te geven.

TIPS VOOR SCHOOLLEIDERS

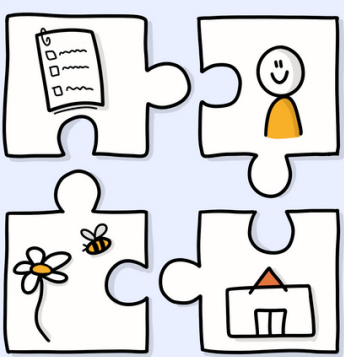
ORGANISEER DUURZAAMHEIDSCOÖRDINATIE OP DRIE NIVEAUS

Om duurzaamheid structureel te verankeren is coördinatie nodig op meerdere niveaus: leerling-, school- en koepelniveau. Samenwerking tussen coördinatoren op deze niveaus is essentieel. Leerling- en schoolniveau kunnen worden gecombineerd. Gebruik de functieprofielen in deze tool om coördinatierollen vorm te geven en kies daarbij mensen die intrinsiek gemotiveerd zijn.

SLUIT AAN BIJ DE EIGEN SCHOOLORGANISATIE

Richt duurzaamheidscoördinatie in op een manier die aansluit bij jullie schoolorganisatie en ambities. Verbind duurzaamheid waar mogelijk met bestaande speerpunten, zoals onderwijskwaliteit, internationalisering en burgerschap. Geef duurzaamheid een vaste plek in het koers- en/of schoolplan.

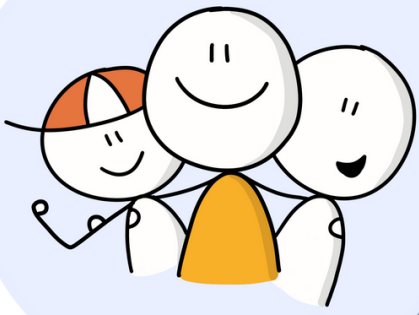

BESPREEK VERWACHTINGEN EN WERK MET EEN UITVOERINGSPLAN

Bespreek met de schoolleiding en duurzaamheidscoördinatoren de verwachtingen en stel samen doelen vast. Zorg dat tijd, budget, verantwoordelijkheid en mandaat aansluiten bij jullie ambities en taakverdeling. Dit geeft duidelijkheid en vormt een stabiele basis voor projectmanagement.

BIED RUIMTE OM LEERLINGEN EN COLLEGA'S TE BETREKKEN

Duurzaamheidscoördinatoren kunnen duurzame scholen niet alleen realiseren. Daarvoor is draagvlak en betrokkenheid vanuit de organisatie nodig. Support het betrekken van anderen door de coördinatoren en zorg ervoor dat leerlingen en collega's de ruimte krijgen om actief bij te dragen vanuit hun rol en interesses.

ZET IN OP PROFESSIONELE ONTWIKKELING

Duurzaamheidscoördinatie vraagt om specifieke kennis en vaardigheden. Faciliteer daarom professionele ontwikkeling, bijvoorbeeld via netwerkbijeenkomsten met andere scholen. Ook docenten zijn gebaat bij professionele ontwikkeling om duurzame thema's in het curriculum te integreren, bijvoorbeeld door de schoolomgeving te benutten of samen te werken met partners buiten de school. Laat duurzaamheid terugkomen op studiedagen.

TIPS VOOR DUURZAAMHEIDSCOÖRDINATOREN

BESPREEK VERWACHTINGEN EN WERK MET EEN UITVOERINGSPLAN

Bespreek met de schoolleiding en andere duurzaamheidscoördinatoren de verwachtingen en stel samen doelen vast. Zorg dat tijd, budget, verantwoordelijkheid en mandaat aansluiten bij jullie ambities en taakverdeling. Dit geeft duidelijkheid en vormt een stabiele basis voor projectmanagement.

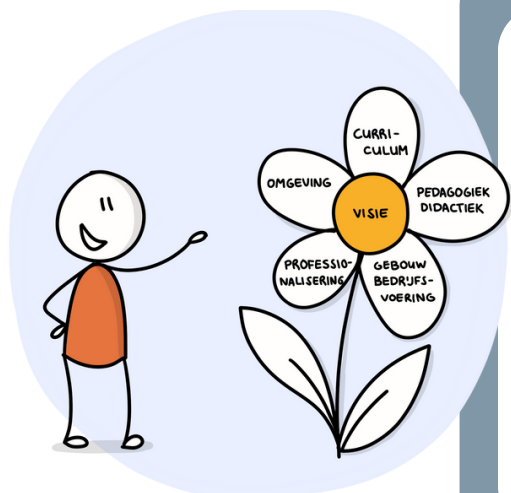

ZET IN OP CONTINUÏTEIT EN BORGING

Duurzaamheidscoördinatoren zijn belangrijk om te voorkomen dat duurzaamheid beperkt blijft tot losse, ad-hoc acties. Denk steeds na hoe duurzaam handelen kan worden geborgd, bijvoorbeeld door het vast te leggen in beleid, het een vaste plek te geven in het curriculum of op te nemen in de jaarplanning. Zorg er daarnaast voor dat duurzaamheid voortdurend op de agenda blijft staan, ook wanneer andere onderwerpen de aandacht opeisen.

GEbruik een Whole School Approach (WSA)

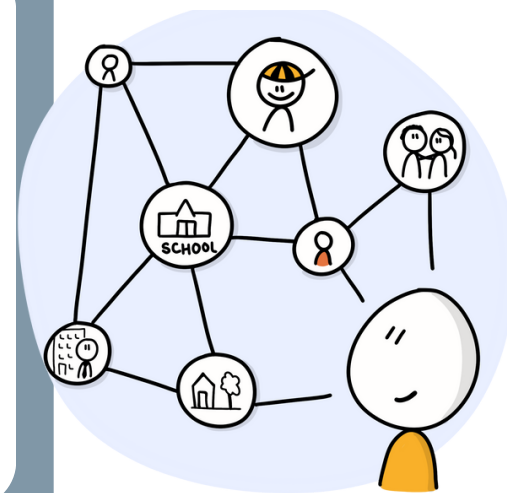
De Whole School Approach is een hulpmiddel voor onderwijsprofessionals om duurzaamheid te verankeren in alle domeinen van de onderwijsinstelling en de samenhang tussen deze domeinen te versterken. Door te werken vanuit de WSA wordt de veranderkracht die je organisatie rijk is benut én vergoot. Kennis, voorbeelden en handige tools bij de Whole School Approach vind je hier: www.wholeschoolapproach.lerenvoormorgen.org.

Voorbeelden van tools waar je als duurzaamheidscoördinator mee aan de slag kunt:

- *Ontwikkel een visie (met collega's en leerlingen)*
- *Eco-Schools (met collega's en leerlingen)*
- *Palet van duurzaamheidscompetenties (alleen en met collega's)*
- *WSA wegwijzer kaartspel (met collega's en leerlingen)*
- *SustainaBul (met het team)*
- *Schoolomgevingskaart (alleen en met collega's en leerlingen)*

ONTWIKKEL EN ONDERHOUD EEN DUURZAAM NETWERK

Duurzaamheidscoördinatoren kunnen duurzame scholen niet alleen realiseren. Zoek verbinding met leerlingen, collega's (onderwijzend en niet-onderwijzend) en externe partners die willen bijdragen aan duurzaamheid op school (zoals andere scholen, netwerken, de gemeente, NDE-centra, bedrijven, ouders en de buurt). Verken hoe je kunt samenwerken en zet anderen in hun kracht vanuit hun eigen rol. Enthousiasme werkt aanstekelijk!

ORGANISEER COMMUNICATIE EN UITWISSELING

Er zijn veel materialen en goede voorbeelden beschikbaar, zowel binnen als buiten de school. Door deze met elkaar te delen, hoeven mensen niet telkens zelf het wiel uit te vinden en kunnen ze zich laten inspireren door bestaande initiatieven. Breng het duurzame netwerk binnen jullie school samen, online of offline, en faciliteer communicatie en uitwisseling.

TAKEN

- Vormt en behoud duurzaamheidsteam van leerlingen, ondersteund door docenten
- Enthousiasmeert, faciliteert en ondersteunt het team om acties te bedenken en uit te voeren
- Betrekt anderen bij de uitvoering van acties bedacht door het team
- Creëert verbinding met externe organisaties om samen te werken met het team
- Eventueel: verkennen en aanvragen subsidies om plannen te bekostigen
- Eventueel: interne en externe communicatie
- Eco-School? Dan ook: afstemming met Eco-Schools begeleider, uitwisseling met andere Eco-Schools en auditaanvragen

KENNIS EN VAARDIGHEDEN

- Overbrengen van enthousiasme
- Kunnen verplaatsen in de leefwereld van leerlingen en hen in hun kracht kunnen zetten
- Procesbegeleiding: plannen, organiseren en evalueren
- Proces begeleiden: plannen, organiseren en evalueren
- Basiskennis duurzaamheid en belang hiervan
- Begrijpen van de onderwijspraktijk: primaire proces en organisatiestructuur
- Kan mensen en initiatieven verbinden en is goed in relatiebeheer

DUURZAAMHEIDS- COÖRDINATOR OP LEERLINGNIVEAU

4 UUR PER WEEK

De duurzaamheidscoördinator op leerlingniveau is verantwoordelijk voor het aanjagen van de duurzame bottom-up beweging. Samen met leerlingen wordt er procesmatig gewerkt aan de verduurzaming van de school. Leerlingen staan centraal in dit veranderproces, de coördinator faciliteert voornamelijk.

EIGENSCHAPPEN

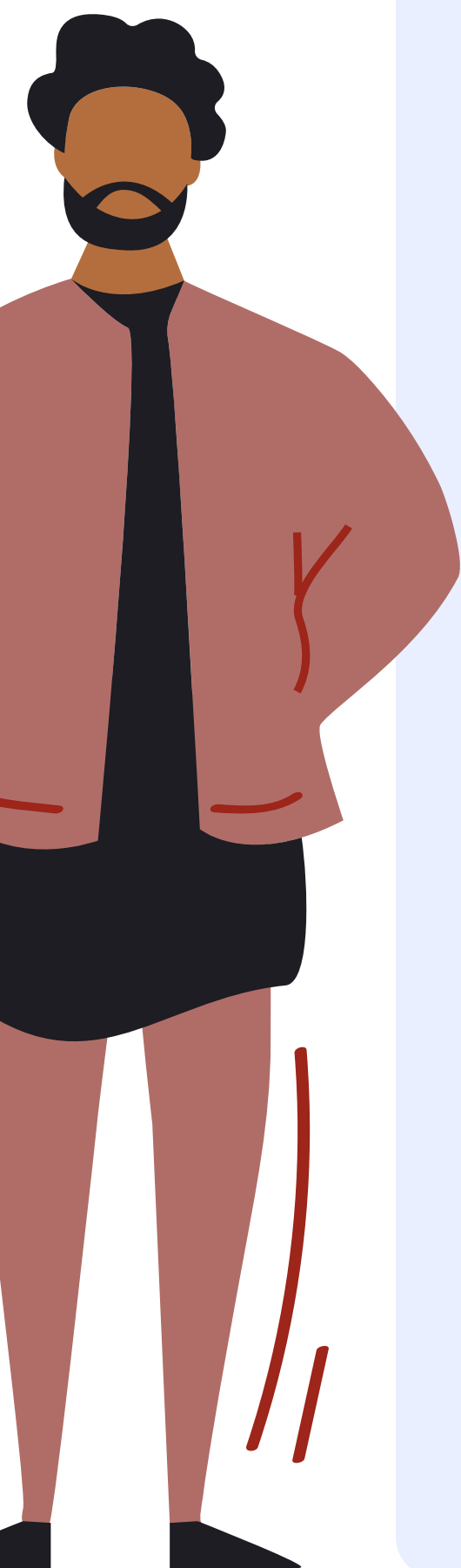
- Intrinsiek gemotiveerd en betrokken
- Houdt van aanpakken
- Positief en een doorzetter
- Wilt zich verdiepen in de WSA, Eco-Schools stappen, professionalisering, goede voorbeelden en financieringsmogelijkheden

DUURZAAMHEIDSCOÖRDINATOR OP SCHOOLNIVEAU

4 UUR PER WEEK

De duurzaamheidscoördinator op schoolniveau is verantwoordelijk voor het aanjagen en borgen van duurzaamheid op de locatie. Deze persoon werkt op integrale wijze, vanuit de Whole School Approach (WSA). De duurzaamheidscoördinator op schoolniveau creëert een veranderproces dat van binnenuit komt, met collega's en leerlingen als drijvende kracht. Dit vergt afstemming met de directie, docententeams en met de coördinator op leerlingniveau.

TAKEN

- Agenderen en verankeren duurzaamheid in schoolvisie en -beleid
- Creëert overzicht initiatieven en zorgt voor verbinding tussen doelen op koepel-, school en leerlingniveau
- Brengt duurzaamheid in bij projecten, ontwikkelingen en de jaarplanning
- Betrekt collega's bij duurzaamheid op school vanuit de WSA
- Schakel tussen verschillende collega's in de coördinatie en uitvoering van duurzame projecten
- Organiseert tijd en facilitaire zaken voor uitvoering duurzame projecten
- Stimuleert en draagt bij aan verankering van duurzaamheid in de lessen
- Stimuleert en draagt bij aan professionele ontwikkeling van medewerkers t.a.v. duurzaamheid
- Creëert verbinding met externe organisaties om samen te werken met het team
- Eventueel: verkennen en aanvragen subsidies om plannen te bekostigen
- Eventueel: interne en externe communicatie

KENNIS EN VAARDIGHEDEN

- Overbrengen van enthousiasme
- Op het ene moment voorop kunnen lopen en op het andere moment anderen in hun kracht zetten en ondersteunen
- Kan duurzaamheid borgen in beleid en dit op een gestructureerde manier vertalen naar de praktijk
- Probleemoplossend denken
- Basiskennis duurzaamheid en belang hiervan
- Begrijpen van de onderwijspraktijk: primaire proces en organisatiestructuur
- Kan draagvlak creëren met sensitiviteit op verschillende niveaus, mensen en initiatieven verbinden en is goed in relatiebeheer

EIGENSCHAPPEN

- Intrinsiek gemotiveerd en betrokken
- Houdt van aanpakken
- Positief en een doorzetter
- Toont lef om verandering te realiseren
- Wilt zich verdiepen in de WSA, Eco-Schools stappen, professionalisering, goede voorbeelden en financieringsmogelijkheden

TAKEN

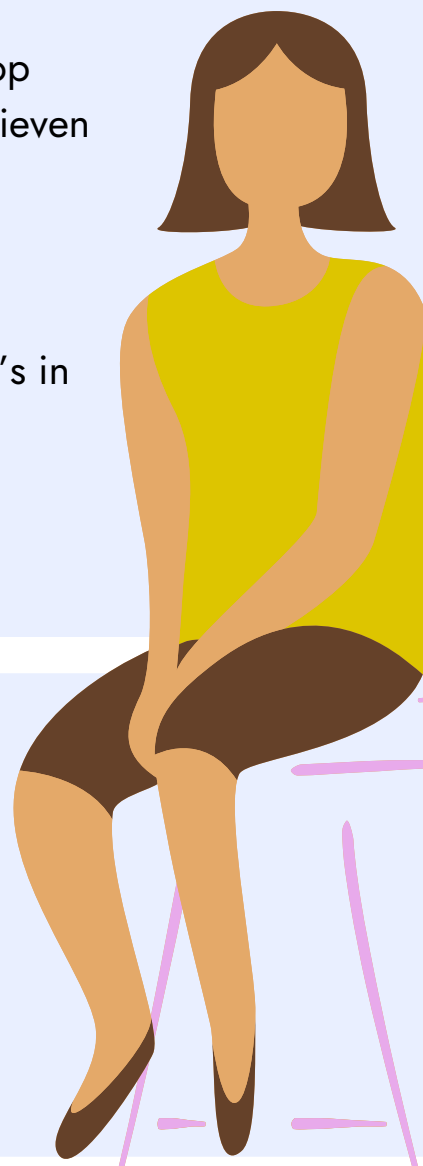
- Bewaakt voortgang koersplan en verbindt met schoolplannen
- Stelt doelen op, stuurt op deze doelen en legt verslag van resultaat
- Houdt zicht op wettelijke verplichtingen en landelijke ontwikkelingen
- Betrekt management scholen bij duurzaamheid en zorgt voor agendering
- Coördineert schooloverstijgende duurzame projecten
- Ondersteunt scholen met WSA toolkit en verbind bottom-up initiatieven aan top-down beleid
- Is sparringpartner en geeft advies aan collega's die werken aan duurzaamheid en breng hen schooloverstijgend in contact om van elkaar te leren
- Kan invallen en ondersteunen op schoolniveau als dit nodig is
- Kent succesfactoren en knelpunten van de scholen en kaart deze aan op bestuurlijk niveau
- Stimuleert en draagt bij aan professionele ontwikkeling van medewerkers t.a.v. duurzaamheid
- Signaleert interne en externe kansen en legt verbindingen om deze te benutten
- Verkent wat andere scholen(koepels) doen en deelt informatie en inspiratie
- Neemt deel aan duurzame netwerken om van elkaar te leren en uit te wisselen
- Creëert verbinding met externe organisaties om samen te werken met het team
- Eventueel: verkennen en aanvragen subsidies om plannen te bekostigen
- Eventueel: interne en externe communicatie

KENNIS EN VAARDIGHEDEN

- Overbrengen van enthousiasme
- Duurzaamheid borgen in beleid en dit op een gestructureerde manier vertalen naar de praktijk
- Het werken aan duurzaamheid koppelen aan verschillende schoolidentiteiten
- Programmatisch werken: doelen stellen, uitvoeren, reflecteren en bijsturen;
- Basiskennis duurzaamheid en belang hiervan
- Begrijpen van de onderwijspraktijk: primaire proces en organisatiestructuur
- Kan draagvlak creëren met sensitiviteit op verschillende niveaus, mensen en initiatieven verbinden en is goed in relatiebeheer
- Kennis heeft over de Whole School Approach (WSA) en ervaring met het ondersteunen en stimuleren van collega's in het werken vanuit een integrale aanpak, bijvoorbeeld met de tools uit de WSA-toolkit.

EIGENSCHAPPEN

- Intrinsiek gemotiveerd en betrokken
- Houdt van aanpakken
- Positief en een doorzetter
- Toont lef om verandering te realiseren

DUURZAAMHEIDSCOÖRDINATOR OP KOEPELNIVEAU

16-24 UUR PER WEEK

De duurzaamheidscoördinator op koepelniveau vervult de rol van strategisch aanjager en ondersteuner van duurzaamheid in beleid en uitvoering voor meerdere scholen binnen een koepel. Daarin borgt deze persoon een integrale aanpak vanuit de Whole School Approach. Ook werkt de duurzaamheidscoördinator aan systematische verankering van duurzaamheid in de organisatie. De duurzaamheidscoördinator op koepelniveau is een waardevolle gesprekspartner en adviseur. Deze rol is erg veelzijdig.

leren
voor
morgen

Deze tool is ontwikkeld door SME in samenwerking met Coöperatie Leren voor Morgen. De tips zijn ontleend aan de resultaten van een pilot rondom duurzaamheidscoördinatie die is uitgevoerd onder zes Eco-Schools in het voortgezet onderwijs.

DUURZAAMHEIDSCOÖRDINATOR OP LEERLINGNIVEAU

De duurzaamheidscoördinator op leerlingniveau is verantwoordelijk voor het aanjagen van de duurzame bottom-up beweging. Samen met leerlingen wordt er procesmatig gewerkt aan de verduurzaming van de school. Leerlingen staan centraal in dit veranderproces, de coördinator faciliteert voornamelijk.

De duurzaamheidscoördinator op leerlingniveau:

- Vormt en behoudt een duurzaamheidsteam bestaande uit leerlingen, ondersteund door docenten en niet-onderwijzend personeel, in de vorm van Eco-team, een groene leerlingenraad, een greenteam of andere benaming;
- enthousiasmeert, faciliteert en ondersteunt het Eco-team om acties te bedenken en uit te voeren die de school verduurzamen. Dit wordt gedaan door onder andere het organiseren van vergaderingen, het zicht houden op de realisatie van de bedachte activiteiten en projecten en het agenderen van de wensen en ideeën van het Eco-team;
- betreft collega's en leerlingen bij de acties georganiseerd door het Eco-team;
- creëert verbinding met landelijke, regionale en lokale externe organisaties om samen te werken aan de acties van het Eco-team;
- in afstemming met andere duurzaamheidscoördinatoren: verkent subsidiemogelijkheden en doet subsidieaanvragen om de duurzame acties te bekostigen;
- in afstemming met andere duurzaamheidscoördinatoren: zorgt voor interne en externe communicatie over duurzaamheid in het onderwijs.

Wanneer de school meedoet aan Eco-Schools:

- Is de coördinator het eerste aanspreekpunt van het Eco-team. De coördinator zorgt voor goede afstemming met anderen binnen de onderwijsinstelling om duurzaamheid in te brengen bij lopende projecten op school. Ook werkt de coördinator nauw samen met de externe begeleider die vanuit het Eco-Schools programma ondersteuning biedt;
- creëert de coördinator verbinding met andere scholen binnen de Eco-Schools community om nieuwe kennis en inspiratie op te doen, ervaringen en leervragen uit te wisselen. Bijvoorbeeld door contact met andere Eco-Schools binnen de regio en/of deelname aan de landelijke inspiratiedag en online bijeenkomsten;
- draagt de coördinator zorg voor het aanvragen van de bronzen, zilveren en Groene Vlag audits om het keurmerk voor duurzame scholen te verkrijgen en te behouden.

De ideale persoon voor deze rol:

- Is intrinsiek gemotiveerd om te werken aan duurzaamheid op school en kan eigen plezier overbrengen op anderen;
- houdt van aanpakken, heeft een enthousiaste, betrokken houding en doorzettingsvermogen;
- kan zich verplaatsen in de leefwereld van leerlingen en hen in hun kracht zetten op een positieve en inspirerende manier zonder de verantwoordelijkheid over te nemen;
- is een goede procesbegeleider door te plannen, organiseren en evalueren;
- heeft basiskennis over wat duurzaamheid is en waarom het belangrijk is om aan duurzaamheid in het onderwijs te werken;
- begrijpt de onderwijspraktijk, zowel qua organisatiestructuur als het primaire proces;
- is goed in relatiebeheer en kan mensen en initiatieven met elkaar verbinden, zowel intern als extern;
- wilt zich verdiepen in de Whole School Approach, de 7 stappen van Eco-Schools, professionaliseringsmogelijkheden, goede voorbeelden van andere scholen en mogelijkheden om duurzame acties te financieren.

DUURZAAMHEIDSCOÖRDINATOR OP SCHOOLNIVEAU

De duurzaamheidscoördinator op schoolniveau is verantwoordelijk voor het aanjagen en borgen van duurzaamheid op de locatie. Deze persoon werkt op integrale wijze, vanuit de Whole School Approach (WSA). De duurzaamheidscoördinator op schoolniveau creëert een veranderproces dat van binnenuit komt, met collega's en leerlingen als drijvende kracht. Dit vergt dus afstemming met de directie, docententeams en met de duurzaamheidscoördinator op leerlingniveau.

De duurzaamheidscoördinator op schoolniveau:

- Stimuleert en draagt bij aan de agendering en integrale verankering van duurzaamheid in de ontwikkelingen van de schoolvisie en -beleid;
- creëert overzicht en duidelijkheid in wat de school doet ten aanzien van duurzaamheid en realiseert verbinding tussen doelen van de koepel, school en leerlingen;

- is een sparringpartner en geeft advies aan de collega's die op de scholen werken aan duurzaamheid en brengt hen school overstijgend met elkaar in contact om van elkaar te leren;
- kan invallen en ondersteunen op schoolniveau wanneer dat nodig is;
- kent succesfactoren en uitdagingen die spelen bij de scholen en kaart deze aan op bestuurlijk niveau;
- stimuleert en draagt bij aan de professionele ontwikkeling van medewerkers ten aanzien van duurzaamheid in het onderwijs;
- signaleert kansen, zowel intern als extern, en legt verbindingen om deze kansen te benutten;
- verkent wat andere scholen(koepels) doen ten aanzien van duurzaamheid en deelt bruikbare inspiratie en informatie;
- heeft contact met duurzame (onderwijs)netwerken om hier nieuwe kennis en inspiratie op te doen, en kennis en ervaringen uit de eigen praktijk te delen. Ook kunnen hier (leer)vragen en behoeften uitgewisseld worden;
- creëert verbinding met landelijke, regionale en lokale externe organisaties om samen te werken aan duurzame initiatieven;
- in afstemming met andere duurzaamheidscoördinatoren: verkent subsidiemogelijkheden en doet subsidieaanvragen om de duurzame acties te bekostigen;
- in afstemming met andere duurzaamheidscoördinatoren: zorgt voor interne en externe communicatie over duurzaamheid in het onderwijs.

De ideale persoon voor deze rol:

- Is intrinsiek gemotiveerd om te werken aan duurzaamheid op school en kan eigen plezier overbrengen op anderen;
- heeft een enthousiaste, betrokken houding en doorzettingsvermogen;
- durft zich uit te spreken en lef te tonen om verandering te realiseren;
- heeft basiskennis over wat duurzaamheid is en waarom het belangrijk is om aan duurzaamheid in het onderwijs te werken;
- kan duurzaamheid borgen in beleid, op een gestructureerde manier vertalen naar uitvoering in de praktijk en probleemoplossend denken;

- brengt duurzaamheid in bij projecten, ontwikkelingen en de jaarplanning;
- betreft collega's (onderwijzend en niet-onderwijzend) bij duurzaamheid op school, bijvoorbeeld door gebruik te maken van de tools in de Whole School Approach toolkit;
- is de schakel tussen de schoolleiding, het Eco-Team, docenten, facilitair management en de duurzaamheidscoördinator op koepelniveau in de coördinatie en uitvoering van school-brede duurzame projecten;
- organiseert tijd en facilitaire zaken om de realisatie van duurzame projecten mogelijk te maken (zoals roostering, lokalen, catering en materialen);
- stimuleert en draagt bij aan de verankering van duurzaamheid in het curriculum en de gehanteerde pedagogiek en didactiek in samenwerking met docenten, zowel bij specifieke vakken als bij vakoverstijgende projecten en activiteiten;
- stimuleert en draagt bij aan de professionele ontwikkeling van medewerkers ten aanzien van duurzaamheid in het onderwijs;
- creëert verbinding met landelijke, regionale en lokale externe organisaties om samen te werken aan duurzame initiatieven;
- in afstemming met andere duurzaamheidscoördinatoren: verkent subsidiemogelijkheden en doet subsidieaanvragen om de duurzame acties te bekostigen;
- in afstemming met andere duurzaamheidscoördinatoren: zorgt voor interne en externe communicatie over duurzaamheid in het onderwijs.

De ideale persoon voor deze rol:

- Is intrinsiek gemotiveerd om te werken aan duurzaamheid op school en kan eigen plezier overbrengen op anderen;
- houdt van aanpakken, heeft een enthousiaste, betrokken houding en doorzettingsvermogen;
- kan op het ene moment voorop lopen en anderen meenemen en op het andere moment anderen in hun kracht zetten en hen ondersteunen;
- durft zich uit te spreken en lef te tonen om verandering te realiseren;
- kan duurzaamheid borgen in beleid, op een gestructureerde manier vertalen naar uitvoering in de praktijk en probleemoplossend denken;
- heeft basiskennis over wat duurzaamheid is en waarom het belangrijk is om aan duurzaamheid in het onderwijs te werken;

- begrijpt de onderwijspraktijk, zowel qua organisatiestructuur als het primaire proces, en kan hierin draagvlak creëren met interne sensitiviteit op verschillende niveaus;
- is goed in relatiebeheer en kan mensen en initiatieven met elkaar verbinden, zowel intern als extern;
- wilt zich verdiepen in de Whole School Approach, de 7 stappen van Eco-Schools, professionaliseringsmogelijkheden, goede voorbeelden van andere scholen en mogelijkheden om duurzame acties te financieren.

DUURZAAMHEIDSCOÖRDINATOR OP KOEPELNIVEAU

De duurzaamheidscoördinator op koepelniveau vervult de rol van strategisch aanjager en ondersteuner van duurzaamheid in beleid en uitvoering voor meerdere scholen binnen een koepel. Daarin borgt deze persoon een integrale aanpak vanuit de Whole School Approach. Ook werkt de duurzaamheidscoördinator aan systematische verankering van duurzaamheid in de organisatie. De duurzaamheidscoördinator op koepelniveau is een waardevolle gesprekspartner voor het College van Bestuur en het bestuursbureau, schoolleiders en duurzaamheidscoördinatoren op de school- en leerlingniveau. Deze rol is erg veelzijdig.

De duurzaamheidscoördinator op koepelniveau:

- Bewaakt het verduurzamingsproces vanuit het koersplan en verbindt dit met de schoolplannen;
- heeft zicht op de stand van zaken ten aanzien van duurzaamheid, stelt duurzame doelen op, stuurt op deze doelen (bijvoorbeeld door beleidsvoorstellen en in het inbrengen van duurzaamheid bij projecten en ontwikkelingen) en zorgt voor verslaglegging van het resultaat;
- houdt zicht op de wettelijke verplichtingen en landelijke ontwikkelingen aangaande duurzaamheid in het onderwijs en de realisatie daarvan;
- betreft rectoren en management van de scholen bij duurzaamheid in het onderwijs en zorgt voor agendering;
- coördineert school-overstijgende projecten gericht op duurzaamheid;
- ondersteunt de duurzaamheidsinitiatieven van de scholen vanuit de mogelijkheden van de koepel. Daarbij gebruikt deze persoon de WSA-toolkit en zoekt de verbinding tussen top-down beleid en uitvoeringsplannen en bottom-up initiatieven;

- begrijpt de onderwijspraktijk, zowel qua organisatiestructuur als het primaire proces;
- kan het werken aan duurzaamheid verbinden aan verschillende schoolidentiteiten;
- kan programmatisch werken: doelen stellen, uitvoeren, reflecteren en bijsturen;
- is goed in relatiebeheer en kan mensen en initiatieven met elkaar verbinden, zowel intern als extern;
- heeft kennis over de Whole School Approach (WSA) en ervaring met het ondersteunen en stimuleren van collega's in het werken vanuit een integrale aanpak, bijvoorbeeld met de tools uit de WSA-toolkit.

leren
voor
morgen

Deze tool is ontwikkeld door SME in samenwerking met Coöperatie Leren voor Morgen. De tips zijn ontleend aan de resultaten van een pilot rondom duurzaamheidscoördinatie die is uitgevoerd onder zes Eco-Schools in het voortgezet onderwijs.

Aan de slag met duurzaamheidscoördinatie

Steeds meer scholen willen duurzaamheid een vaste plek geven in onderwijs en organisatie. Maar hoe zorg je dat het breder gedragen wordt dan door alleen een paar enthousiastelingen? Een duurzaamheidscoördinator (DuCo) speelt hierin een sleutelrol: als aanjager en verbinder brengt hij of zij richting, structuur en impact. Deze tool biedt tips en functieprofielen voor scholen om duurzaamheidscoördinatie effectief vorm te geven.

Tips voor scholen die willen starten met duurzaamheidscoördinatie

Organiseer duurzaamheidscoördinatie op leerling-, school- en koepelniveau

Om duurzaamheid structureel en systemisch een plek te geven is het belangrijk dat er coördinatie plaatsvindt op verschillende niveaus binnen de organisatie, die met elkaar samenwerken. De functieprofielen in de bijlage dienen als hulpmiddel om coördinatierollen vorm te geven. Kies bij het aanstellen van coördinatoren voor collega's die intrinsiek gemotiveerd zijn.

Zorg voor goede aansluiting op de organisatiestructuur, ambities en ontwikkelingen

Geef duurzaamheidscoördinatie vorm op een manier die past bij jullie schoolorganisatie. Bedenk welke ambities er zijn en of er logische koppelingen gemaakt kunnen worden qua koers en coördinatie, bijvoorbeeld met onderwijskwaliteit, internationalisering en burgerschap.

Maak een uitvoeringsplan: verwachtingen, doelen, taakverdeling en facilitering

Bespreek met de schoolleiding en duurzaamheidscoördinatoren de verwachtingen en stel (gezamenlijk) doelen op. Zorg ervoor dat de facilitering (tijd en budget), verantwoordelijkheid en mandaat goed aansluit bij jullie ambities en taakverdeling. Dit zorgt voor duidelijkheid en een stabiele basis om vanuit te werken.

Biedt ruimte aan leerlingen en collega's om actief mee te doen

Duurzaamheidscoördinatoren kunnen duurzame scholen niet alleen realiseren. Daarvoor is draagvlak en betrokkenheid vanuit de organisatie nodig. Support het betrekken van anderen door de coördinatoren en zorg ervoor dat leerlingen en collega's de ruimte krijgen om actief bij te dragen vanuit hun rol.

Zet in op professionele ontwikkeling

Het coördineren van duurzaamheid op school en/of de integratie hiervan in het onderwijs vraagt om specifieke kennis en vaardigheden. Faciliteer professionele ontwikkeling, bijvoorbeeld door duurzaamheidscoördinatoren de ruimte te geven om deel te nemen aan netwerkbijeenkomsten (leren van andere scholen) en duurzaamheid aan bod te laten komen op studiedagen.

Tips voor duurzaamheidscoördinatoren

Maak een uitvoeringsplan en breng je rol en positie helder in kaart

Bespreek met de schoolleiding en andere duurzaamheidscoördinatoren de verwachtingen en stel (gezamenlijk) doelen op. Zorg ervoor dat de facilitering (tijd en budget), verantwoordelijkheid en mandaat goed aansluit bij jullie ambities en taakverdeling. Dit zorgt voor duidelijkheid en een stabiele basis om vanuit te werken.

Werk vanuit het gedachtegoed van de Whole School Approach

De Whole School Approach is een integrale benadering die onderwijsprofessionals helpt bij het verankeren van duurzaamheidsvraagstukken in alle domeinen van de onderwijsinstelling en bij het versterken van de samenhang tussen deze domeinen. Door te werken vanuit de WSA wordt de veranderkracht die je organisatie rijk is benut én vergoot.

Zet in op continuïteit en borging

Duurzaamheidscoördinatoren zijn essentieel om ad-hoc acties om te zetten in structurele verandering. Bedenk steeds hoe je duurzaam doen kunt borgen, bijvoorbeeld in beleid of een vaste plek op de jaarplanning. Ook zorg je ervoor dat duurzaamheid blijvend geagendeerd wordt, ook wanneer andere zaken aandacht vragen.

Bouw een duurzaam netwerk

Duurzaamheidscoördinatoren kunnen duurzame scholen niet alleen realiseren. Verbind je met leerlingen, collega's (onderwijzend en niet-onderwijzend) en externe partners (zoals andere scholen, netwerken, de gemeente, NDE-centra, bedrijven, ouders en de buurt) die willen bijdragen aan duurzaamheid op school. Verken hoe je kunt samenwerken en zet anderen in hun kracht vanuit hun eigen rol. Enthousiasme werkt aanstekelijk!

Organiseer communicatie en uitwisseling

Er zijn tal van materialen en goede voorbeelden (zowel binnen als buiten jouw school) om te gebruiken. Het uitwisselen hiervan zorgt ervoor dat niet iedereen zelf het wiel hoeft uit te vinden en geïnspireerd wordt vanuit bestaande initiatieven. Breng het duurzame netwerk op jouw school bij elkaar, dat kan zowel online als offline, en faciliteer communicatie en uitwisseling.

Duurzaamheidscoördinator op leerlingniveau

De duurzaamheidscoördinator op leerlingniveau is verantwoordelijk voor het aanjagen van de duurzame bottom-up beweging. Samen met leerlingen wordt er procesmatig gewerkt aan de verduurzaming van de school. Leerlingen staan centraal in dit veranderproces, de coördinator faciliteert voornamelijk.

De duurzaamheidscoördinator op leerlingniveau:

- Vormt en behoudt een duurzaamheidsteam bestaande uit leerlingen, ondersteund door docenten en niet-onderwijzend personeel, in de vorm van Eco-team, een groene leerlingenraad, een greenteam of andere benaming;
- Enthousiasmeert, faciliteert en ondersteunt het Eco-team om acties te bedenken en uit te voeren die de school verduurzamen. Dit wordt gedaan door onder andere het organiseren van vergaderingen, het zicht houden op de realisatie van de bedachte activiteiten en projecten en het agenderen van de wensen en ideeën van het Eco-team;
- Betrekt collega's en leerlingen bij de acties georganiseerd door het Eco-team;
- Creëert verbinding met landelijke, regionale en lokale externe organisaties om samen te werken aan de acties van het Eco-team.
- In afstemming met andere duurzaamheidscoördinatoren: verkent subsidiemogelijkheden en doet subsidieaanvragen om de duurzame acties te bekostigen.
- In afstemming met andere duurzaamheidscoördinatoren: zorgt voor interne en externe communicatie over duurzaamheid in het onderwijs.

Wanneer de school meedoet aan Eco-Schools:

- Is de coördinator het eerste aanspreekpunt van het Eco-team. De coördinator zorgt voor goede afstemming met anderen binnen de onderwijsinstelling om duurzaamheid in te brengen bij lopende projecten op school. Ook werkt de coördinator nauw samen met de externe begeleider die vanuit het Eco-Schools programma ondersteuning biedt;
- Creëert de coördinator verbinding met andere scholen binnen de Eco-Schools community om nieuwe kennis en inspiratie op te doen, kennis, ervaringen en leervragen uit te wisselen. Bijvoorbeeld door contact met andere Eco-Schools binnen de regio en/of deelname aan de landelijke inspiratie dag en online bijeenkomsten.
- Draagt de coördinator zorg voor het aanvragen van de bronzen, zilveren en Groene Vlag audits om het keurmerk voor duurzame scholen te verkrijgen en te behouden.

De ideale persoon voor deze rol:

- Is intrinsiek gemotiveerd om te werken aan duurzaamheid op school en kan eigen plezier overbrengen op anderen;
- Houdt van aanpakken, heeft een enthousiaste, betrokken houding en doorzettingsvermogen;
- Kan zich verplaatsen in de leefwereld van leerlingen en hen in hun kracht zetten op een positieve en inspirerende manier zonder de verantwoordelijkheid over te nemen;
- Is een goede procesbegeleider door te plannen, organiseren en evalueren;
- Heeft basiskennis over wat duurzaamheid is en waarom het belangrijk is om aan duurzaamheid in het onderwijs te werken;
- Begrijpt de onderwijspraktijk, zowel qua organisatiestructuur als het primaire proces.
- Is goed in relatiebeheer en kan mensen en initiatieven met elkaar verbinden, zowel intern als extern;
- Wilt zich verdiepen in de Whole School Approach, de 7 stappen van Eco-Schools, professionaliseringsmogelijkheden, goede voorbeelden van andere scholen en mogelijkheden om duurzame acties te financieren.

Duurzaamheidscoördinator op schoolniveau

De duurzaamheidscoördinator op schoolniveau is verantwoordelijk voor het aanjagen en borgen van duurzaamheid op de locatie. Deze persoon werkt op integrale wijze, vanuit de Whole School Approach. De duurzaamheidscoördinator op schoolniveau creëert een veranderproces dat van binnenuit komt, met collega's en leerlingen als drijvende kracht. Dit vergt dus afstemming de directie, docententeams en met de duurzaamheidscoördinator op leerlingniveau.

De duurzaamheidscoördinator op schoolniveau:

- Stimuleert en draagt bij aan de agendering en integrale verankering van duurzaamheid in de ontwikkelingen van de schoolvisie en -beleid;
- Creëert overzicht en duidelijkheid in wat de school doet ten aanzien van duurzaamheid en realiseert verbinding tussen doelen van de koepel, school en leerlingen;
- Brengt duurzaamheid in bij projecten, ontwikkelingen en de jaarplanning;
- Betrekt collega's (onderwijzend en niet-onderwijzend) bij duurzaamheid op school;
- Is de schakel tussen de schoolleiding, het Eco-Team, docenten, facilitair management en de duurzaamheidscoördinator op koepelniveau in de coördinatie en uitvoering van school-brede duurzame projecten;
- Organiseert tijd en facilitaire zaken om de realisatie van duurzame projecten mogelijk te maken (zoals roostering, lokalen, catering en materialen);
- Stimuleert en draagt bij aan de verankering van duurzaamheid in het curriculum en gehanteerde pedagogiek en didactiek in samenwerking met docenten, zowel bij specifieke vakken als bij vakoverstijgende projecten en activiteiten;
- Stimuleert en draagt bij aan de professionele ontwikkeling van medewerkers ten aanzien van duurzaamheid in het onderwijs;
- Creëert verbinding met landelijke, regionale en lokale externe organisaties om samen te werken aan duurzame initiatieven;
- In afstemming met andere duurzaamheidscoördinatoren: verkent subsidiemogelijkheden en doet subsidieaanvragen om de duurzame acties te bekostigen.
- In afstemming met andere duurzaamheidscoördinatoren: zorgt voor interne en externe communicatie over duurzaamheid in het onderwijs.

De ideale persoon voor deze rol:

- Is intrinsiek gemotiveerd om te werken aan duurzaamheid op school en kan eigen plezier overbrengen op anderen;
- Houdt van aanpakken, heeft een enthousiaste, betrokken houding en doorzettingsvermogen;
- Kan op het ene moment voorop lopen en anderen meenemen en op het andere moment anderen in hun kracht zetten en hen ondersteunen;
- Durft zich uit te spreken en lef te tonen om verandering te realiseren;
- Kan duurzaamheid borgen in beleid, op een gestructureerde manier vertalen naar uitvoering in de praktijk en probleemoplossend denken;
- Heeft basiskennis over wat duurzaamheid is en waarom het belangrijk is om aan duurzaamheid in het onderwijs te werken;
- Begrijpt de onderwijspraktijk, zowel qua organisatiestructuur als het primaire proces, en kan hierin draagvlak creëren met interne sensitiviteit op verschillende niveaus;
- Is goed in relatiebeheer en kan mensen en initiatieven met elkaar verbinden, zowel intern als extern;
- Wilt zich verdiepen in de Whole School Approach, de 7 stappen van Eco-Schools, professionaliseringsmogelijkheden, goede voorbeelden van andere scholen en mogelijkheden om duurzame acties te financieren.

Duurzaamheidscoördinator op koepelniveau

De duurzaamheidscoördinator op koepelniveau vervult de rol van strategisch aanjager en ondersteuner van duurzaamheid in beleid en uitvoering voor meerdere scholen binnen een koepel. Daarin borgt deze persoon een integrale aanpak vanuit de Whole School Approach. Ook werkt de duurzaamheidscoördinator aan systematische verankering van duurzaamheid in de organisatie. De duurzaamheidscoördinator op koepelniveau is een waardevolle gesprekspartner voor het College van Bestuur en het bestuursbureau, schoolleiders en duurzaamheidscoördinatoren op de school- en leerlingniveau. Deze rol is erg veelzijdig.

De duurzaamheidscoördinator op koepelniveau:

- Bewaakt het verduurzamingsproces vanuit het koersplan en verbindt dit met de schoolplannen;
- Heeft zicht op de stand van zaken ten aanzien van duurzaamheid, stelt duurzame doelen op, stuurt op deze doelen (bijvoorbeeld door beleidsvoorstellen en in het inbrengen van duurzaamheid bij projecten en ontwikkelingen) en zorgt voor verslaglegging van het resultaat;
- Houdt zicht op de wettelijke verplichtingen en landelijke ontwikkelingen aangaande duurzaamheid in het onderwijs en de realisatie daarvan;
- Betrekt rectoren en management van de scholen bij duurzaamheid in het onderwijs en zorgt voor agendering;
- Coördineert school-overstijgende projecten gericht op duurzaamheid;
- Ondersteunt de duurzaamheidsinitiatieven van de scholen vanuit de mogelijkheden van de koepel. Daarbij zoekt deze persoon de verbinding tussen top-down beleid en uitvoeringsplannen en bottom-up initiatieven;
- Is een sparringpartner en geeft advies aan de collega's die op de scholen werken aan duurzaamheid en brengt hen school overstijgend met elkaar in contact om van elkaar te leren;
- Kan invallen en ondersteunen op schoolniveau wanneer dat nodig is;
- Kent succesfactoren en uitdagingen die spelen bij de scholen en kaart deze aan op bestuurlijk niveau;
- Stimuleert en draagt bij aan de professionele ontwikkeling van medewerkers ten aanzien van duurzaamheid in het onderwijs;
- Signaleert kansen, zowel intern als extern, en legt verbindingen om deze kansen te benutten;
- Verkent wat andere scholen(koepels) doen ten aanzien van duurzaamheid en deelt bruikbare inspiratie en informatie;
- Heeft contact met duurzame (onderwijs)netwerken om hier nieuwe kennis en inspiratie op te doen, en kennis en ervaringen uit de eigen praktijk te delen. Ook kunnen hier (leer)vragen en behoeften uitgewisseld worden;
- Creëert verbinding met landelijke, regionale en lokale externe organisaties om samen te werken aan duurzame initiatieven;
- In afstemming met andere duurzaamheidscoördinatoren: verkent subsidiemogelijkheden en doet subsidieaanvragen om de duurzame acties te bekostigen;
- In afstemming met andere duurzaamheidscoördinatoren: zorgt voor interne en externe communicatie over duurzaamheid in het onderwijs.

De ideale duurzaamheidscoördinator op koepelniveau:

- Is intrinsiek gemotiveerd om te werken aan duurzaamheid op school en kan eigen plezier overbrengen op anderen;
- Heeft een enthousiaste, betrokken houding en doorzettingsvermogen;
- Durft zich uit te spreken en lef te tonen om verandering te realiseren;
- Heeft basiskennis over wat duurzaamheid is en waarom het belangrijk is om aan duurzaamheid in het onderwijs te werken;
- Kan duurzaamheid borgen in beleid, op een gestructureerde manier vertalen naar uitvoering in de praktijk en probleemoplossend denken;
- Begrijpt de onderwijspraktijk, zowel qua organisatiestructuur als het primaire proces.
- Kan het verduurzamen van de school verbinden met andere scholen en de samenleving.